

“ONUR EĞİTİMİ” ÜZERİNE BİR GİRİŞ DENEMESİ

Meryem KARATAŞ

İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Denizli, TÜRKİYE, **Email:** karatasmeryem5@gmail.com

Özet

Bireyin kendine duyduğu özsaygıyı ya da kişiye başkalarının gösterdiği saygının dayandığı gururu ifade eden onur; doğuştan getirilen bir özelliktir. Dil, din, ırk ayrımı yapmadan tüm bireyler için geçerli ve gereklidir. Kişinin hayatının sonraki aşamaları onurunu korumaya yönelik olarak sürebildiği gibi kendisine bahşedilen onur nimetinden uzaklaşması yönünde de devam edebilir. Çocuğun gelişim aşamalarında, onurlu bir birey olmasında, ona kişilik kazandırma sürecinde doğru davranışların kazandırılması, bu davranışların dengeli bir şekilde yerleştirilebilmesi için eğitim zorunludur.

Bu nedenle küreselleşen dünyada yaşayan her bireyin ortak paydada buluşabilmesi için barış, demokrasi, hoşgörü gibi eğitimleri de kapsayan bir “onur eğitimi” ne ihtiyaç gereklilik arz etmektedir. “Onur eğitimi” bireyin doğuştan getirdiği özelliğinin ortaya çıkmasını sağlayan ve gerekli içsel hazırlığı yapmayı gerekli kılan bir eğitimidir. “Onur”un insan haklarıyla olan bağı dışındaki vurgu, bizi daha mütevazı kelimelerin kullanılmasına yöneltmiş ve bu çalışma bir giriş denemesi olarak nitelendirilmiştir. Araştırdığımız ve ulaşabildiğimiz kaynaklarda rastlayamadığımız bu kavramın bireyin gelişiminde oldukça önemli olduğunu düşünüyor ve hem örgün hem de yaygın eğitimde “onur eğitimi”nin verilmesinin daha dürüst, fedakâr, merhametli, yardımsever bireyler yetiştireceğini düşünüyoruz.

Anahtar Kelimeler: Onur, Onur Eğitimi, Eğitim

An Introduction Attempt on “The Honour Education”

Abstract

The individual's self-esteem, or people hear that others show that expressing the honor of pride based on respect; It is an innate feature set. For all individuals without distinction of race, language, religion is necessary. As can be cleared from the blessing bestowed upon him the honor of a person's life in order to protect the drive can continue in the direction of the next stage of honor. Stages of development of the child, in being an honorable individual, In the process of gaining her personality gaining the right behavior education is compulsory in order to be placed in a balanced way these behaviors.

Therefore, every individual living in a globalized world in order to find common ground peace, democracy and tolerance education as well including a "honors education" exhibit what needs requirements. "Honor education" provides the individual's birth brought the emergence of property and to make the necessary internal preparatory training is required. “Honor” outside look with emphasis on human rights have led us to the use of more modest word and this work has been described as an introduction experiment. This concept can not be found and we can search across the resources we think it is quite important in the development of the individual and in both formal and non-formal education "training of honor" in the administration of more honest, unselfish, compassionate, helpful individuals we believe will grow.

Keywords: Honor, honor education, education

Giriş

İnsanların iletişimle ilgili sıkıntıları genelde aynı kavram üzerinde konuştuklarını zannedip aslında bu kavramlara farklı anlamlar yüklemelerinin bir sonucudur. Bu nedenle kullandığımız kavramların içeriğinin doldurulması önemli bir husustur. Bundan dolayı öncelikle onur ve onur eğitimi kavramının tanımları yapılacaktır. Çalışmada tanımlardan sonra onur eğitiminde ulaşılmak istenen hedefler ve onur eğitiminin amacı ve uygulanabilirliği üzerinde durulacaktır.

Onur Kavramı

Onur kavramı uzun yıllar teolojik ve felsefi tartışmalara konu olmuştur. Taşındığı anlamdan çok daha öte bir içeriğe sahip olan kavram Fransızca şeref ve vakar anlamındaki honneouronör kelimesinin Türkçedeki telaffuz şeklidir.¹ Onur kelimesi hem kişinin kendisiyle hem de diğer insanlarla ilgili olarak da tanımlanabilir. İlk olarak kişinin kendisine duyduğu özsaygıyı ifade eder. İkinci anlamı ise diğer bireylerle ilgilidir. Bir kişiye başkalarının gösterdiği saygının dayandığı gurura ve şerefe vurgu yapmaktadır. İki anlamında birbirleriyle olan bağlantısı oldukça belirgindir. Kişinin taşıdığı şeref ve haysiyeti ifade eder.² Onur kavramının içeriği bizleri “onur eğitimi”ne de ulaştırmaktadır.

Nasıl bir onur eğitiminin yapılması gerektiği de önemli bir sorudur. “Bilgi” meselesi ile “bilinç” birbirlerine yakın ilişki içindedirler. Bilgi düzeyine ulaşmak önemli bir mesafedir, yalnız çözümlenmemiş bilgi etkisiz bilgidir. Bilinçle bütünleşmediği takdirde bilgi içselleştirilmediği için davranış düzeyine çıkamaz. Bireyin kendinden başlayarak insanın ne olduğu, hangi yetilerle donatıldığı, sahip olduğu bu yetileri hiçbir canlıya zarar vermeden nasıl harekete geçirmesi gerektiği bilinciyle başlaması gereken onur eğitiminin sonraki sürecinde ise davranışsal boyutunu ortaya çıkarmak zorunludur.³

Bireyin kendine duyduğu özsaygıyı ya da kişiye başkalarının gösterdiği saygının dayandığı gururu ifade eden onur; doğuştan getirilen bir özelliktir. Dil, din, ırk, cinsiyet ayrımı yapmadan tüm bireyler için geçerli ve gereklidir. Yani insan onuru bireyin kendisine sonradan bahşedilen bir özelliğe sahip olmayıp yaratılıştan gelen, insanoğlundan ayrı düşünülemeyen bir yapıdadır. Dokunulmazlığı da mahremiyeti de kendi içsel yapısından kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda insanı diğer canlılardan ayırt etmek için kullanılan bir kavramdır.⁴ Hiç kimsenin bu özelliği insana bahşetmemiş olması aynı şekilde hiçbir otoritenin bu özelliğini insandan geri alamayacağı anlamına gelir. İnsan Tanrı karşısında, başkasına devredilemez sorumluluğa sahip olduğu için insan onurunun temellendirildiği noktada -İslam ve Hıristiyanlık açısından- bu noktada ortaya çıkar.

İnsan onurunun vazgeçilmez bir özelliğe sahip olması da insanın devredilemez sorumluluğu noktasındadır. Onur, kişinin kendini ifade edişini, hayata bakış tarzını, benliğini oluşturur. Onur kavramının ortaya çıkışı ya da kullanılışı son yıllarda ortaya çıkmış gibi gözükse de aslında tüm dinler insanın yaratılıştan getirdiği bu özelliğine vurgu yapmış ve bu özelliğini korumak

¹ Mehmet Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, İz Yayıncılık, İstanbul 1996, s. 862.

² Musa Bilgiz, *Kur'an'da İnsanlık Onuru*, Fecr Yayınları, Ankara 2012, s. 11.

³ Mualla Selçuk, “Din Öğretiminin Kuramsal Temelleri”, *Din Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar*, ss. 13-15.

⁴ Şaban Ali Düzgün, “İnsan Onuru: Kaynağı, Sınırı ve Temellendirilmesi”, *Hız Peygamber ve İnsan Onuru*, DİB Yayınları, Ankara 2013, s. 153.

için çaba sarf etmiştir.⁵ Dinlerin bireyin insani özelliklerinden hareketle onu kutsal görmesi ve “insan hakları” üzerinde durması çok yeni bir yaklaşım şekli değildir. Sadece insan aklının kendine verilmiş olan onurlu olma özelliğini fark etmesi ve bunun üzerinden insan haklarını temellendirmesi zaman almıştır. Bu konuda –mensuplarının sayısı açısından- iki büyük dinin bakış açısı bizlere fikir verebilir.

Kur’an’ın insana düalist bakış açısı onun ruh ve beden gerçeğini bireylere hatırlatmaktadır. Beşer olarak isimlendirilen bireyin maddi yönünden sonra insan yönünün ortaya çıkması akli gelişim düzeyinin arttığı zamandır. İnsanlığını kazanan beşer artık kendini diğer varlıklardan ayırt eden gücün farkına varmıştır. “*Biz emaneti göklere, yere ve dağlara sunduk. Onu yüklenmekten kaçındılar. On(un sorumluluğundan) korktular. Onu insan yükledi.*” (Ahzâb 33/72) ayetindeki emanet; insanı insan yapan özellikler, insan olma şartlarıdır.⁶

Katolik kilisesinin insan hakları ve onur arasındaki ilişkiye karşı tavrı uzun bir müddet olumsuz olarak devam etmiştir. 1963 yılında Papa XXIII. Ioannes tarafından toplanan İkinci Vatikan Konsili’nde, sadece insan haklarının kabulü değil, insan hakları için aktif mücadele, Hıristiyan inancının resmi varlığının bir parçası haline geldiği vurgulanmıştır.⁷ Her iki dinin insan onuruna bakış açısı birbirinden farklı ilerlemiş olsa bile geldikleri nokta insan onurunun kutsallığı olmuştur.

İnsan Hakları ve onur kavramı birbirleriyle paralel ilerlemiş iki kavramdır. Birbirleriyle olan bağları tarihsel süreç içinde nasıl gelişmiştir? “İnsan hakları”nın kavramsal olarak kullanımı 1789 Fransız İhtilali’nde görülmektedir. Küresel anlamda formülasyonu ise 1948 “İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi”nde karşılığını bulmaktadır. Beynamede “insan onuru” kavramına vurgu söz konusudur. İnsan haklarının bağlayıcılığının değişen bir takım şartlara bağlanması çok doğru değildir. İnsan haklarının temelini ne olacağı “İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi”nde “insan onuru” kavramıyla ifadesini bulmuştur. Beynamenin 1. maddesi “Bütün insanlar hür, haysiyet ve haklar bakımından eşit doğarlar. Akıl ve vicdana sahiptirler ve birbirlerine karşı kardeşlik zihniyeti ile hareket etmelidirler.” şeklindedir.

İnsan onurunun korunması sonraki dönemlerde ülkelerin anayasalarına dâhil olmuş ve yasal güvence altına alınmıştır. Ayrıca Anayasada güvence altına alınan vicdan özgürlüğü, bireyin kişisel özgürlüğünün tartışma konusu yapılamayacağını garanti etmiştir.⁸

Özellikle İkinci Dünya Savaşı’nın birey ve toplumların zihinlerinde oluşturduğu problemler beraberinde “insan onurunun dokunulmazlığı” fikrini oluşturmuştur. Bu ise bireylerin dokunulmazlığını ilan etmiş ve onu koruma altına almıştır. 1993 tarihli Dünya Dinler Parlamentosu’nun dünya etiği bildirisinde “karşılıklı kabullenme ve saygı ahlakının” tüm kültür ve dinlerin ortak kabulü olması aslında hem konunun evrenselliğini onamakta hem de bireylerin kabulü noktasında kolaylık sağlamaktadır.⁹

⁵ Kemal Sayar, “Onur Meselesi”, *Hz. Peygamber ve İnsan Onuru*, s. 111.

⁶ Düzgün, “İnsanın Yetkinliğini Teolojik Temellendirmenin İmkânı”, *İnsan Onuru İslâm ve Hıristiyanlıktaki Temelleri*, Çalıştay 3-4 Ekim 2005 Ankara, s. 87.

⁷ Martin Thurner, “İnsan Hakları, İnsan Onuru ve Hıristiyanlık”, *İnsan Onuru İslâm ve Hıristiyanlıktaki Temelleri*, Çalıştay 3-4 Ekim 2005 Ankara, s. 81.

⁸ Bkz. Gunther Wenz, “İnancın Eminliği ve Vicdan Özgürlüğü Protestan-Lutherçi Perspektiften Notlar”, *Otorite ve Birey*, Almanya 2014, ss. 220-242.

⁹ Peter Antes, “İnsan Hakları ve Devlet Ahlakı”, *İnsan Onuru İslâm ve Hıristiyanlıktaki Temelleri*, Çalıştay 3-4 Ekim 2005 Ankara, s. 129.

Sonuçta insanın yaratılışı, sorumluluk sınırları, ne gibi yetilerle donatıldığı konusunda birbirinden farklı teorilerin olduğu kesindir. Bu teoriler üzerinde uzlaşma sağlanması ise oldukça ütopyiktir. Yalnız yaşanabilir bir dünya oluşturma noktasında ortak gerçeklerden hareket edilebilir. İnsanlar arasında uzlaşmayı sağlayacak kavramsal retoriği teorilere kurban etmeden pratik alan üzerine inşa etmek daha akılcı olacaktır. Adı geçen pratik alanın dini terminolojideki karşılığı ise “ahlak”tır. Ahlaki normlarla ilgili insana verilen sezgisel gücün dışında epistemik olarak da yönlendirilen birey bu noktadan sonra değer üretebilen bir fonksiyonu da üstlenmektedir. Değer kazanan ve değer üretebilen bireylerin yetiştirilebilmesi ise eğitimle mümkündür.

Eğitim

İnsan yaratılış özelliği gereği hem kendisini hem de çevresindeki diğer yaratıkları geliştirme özelliğine sahiptir. İnsan, yeni davranışlar kazandırabilirken mevcut davranışlardan da yeni davranışlar üretebilmektedir.¹⁰

Eğitim genel olarak “önceden belirlenen hedefler doğrultusunda, bireyin kendi yaşantısı yoluyla istedik davranışlar meydana getirmesi için yapılan düzenli etkinlikler süreci”¹¹ şeklinde tanımlanmıştır. Son dönem bazı eğitim araştırmacıları ise bu tanımın davranışa odaklandığını, olması gerekenin ise davranışları ortaya çıkaran zihinsel süreçlerin olduğunu ileri sürerek eğitim öğretim tanımlarının yeniden ele alınması gerektiği ifade etmektedirler. Eğitim; “Bireylerin ve toplumun bilincinin yükseltilmesinden ve davranışlarının iyi, doğru ve güzel olana doğru dönüştürülmesinden ibaret olan bir etkinlik”¹² olarak da tanımlanabilir. İnsanın diğer varlıklardan üstün olan özelliklerine sürekli yapılan vurguya rağmen dünyaya ham kabiliyetlerle gelen bireyin kişilik kazanabilmesi oldukça uzun bir süreci içine almaktadır. Kazanabileceği özellikleri ise tek başına başarabilmesi mümkün gözükmemektedir. Burada devreye eğitim girer. Son zamanlarda batıda kullanılan “Hayat boyu eğitim”, “Hayat Çatalı” gibi kavramlar eğitimin “beşikten mezara kadar” olması gerektiğiyle ilgili bir vurguya sahiptir. Eğitimle ilgili farklı yaklaşımları ve değişik eğitim anlayışlarının tartışmalarını bir tarafa bırakırsak eğitim bireyin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal tüm yönlerini geliştirmeyi amaçlar.¹³

Eğitimin temel işlevlerinden biri “olumlu davranış kazandırma” sürecidir. Küreselleşen dünya ile birlikte kitle iletişim araçlarında yaşanan hızlı değişim, ülkelerin yaşadıkları iç savaşların etkisiyle toplu göç hareketleri insanların karşılaşma ve bir arada yaşama deneyimlerini arttırmıştır. Uluslararası ilişkilerde ve toplumsal yaşamda zihin dünyası daha geniş bir perspektiften algılayabilen bireyler yetiştirme ihtiyacı artmıştır.

Bireylerde oluşturulmaya çalışılan aşırıktan uzak, dengeli ve sağlam kişilik yapısının oluşturulması topluma uyum noktasında da önemli bir adım olacaktır. Bilim ve teknik alanında yaşanan hızlı gelişmelere ayak uydurabilen bireylerin bireysel olduğu kadar toplumsal ilişkilerde de olgun bir tavır sergileyebilmesi verilen eğitimin ulaştığı başarıyla da alakalıdır.

¹⁰ Beyza Bilgin, Mualla Selçuk, *Din Öğretimi*, Akid Yayıncılık, Ankara 1991, s. 25.

¹¹ Tanımlar için bkz. Mahmut Tezcan, *Eğitim Sosyolojisi*, Ankara 1996, s. 3.

¹² Hayati Hökelekli, *Değerler Psikolojisi ve Eğitimi*, Timaş Yayınları, İstanbul 2013, s. 205.

¹³ Hökelekli, *Değerler Psikolojisi ve Eğitimi*, ss. 209-210.

Dünyanın yaşadığı değişimler toplumsal pek çok soruna yol açmıştır. Yaşanan sıkıntılara çözüm üretebilmek için hareket noktasının doğru belirlenmesi gerekir ki; bu çalışmada hareket noktamız “insanın onurlu” olduğu gerçeğidir. Dünyada yaşanan hızlı sekülerleşmeye rağmen bireylerin ve toplumların hayatında dinin rolü oldukça önemlidir. Son yıllarda küresel sorunlara çözüm bulmaya çalışan bir din eğitimi algısı oluşmuştur. Onur eğitiminin de hem bireysel hem toplumsal birçok problemi çözmede önemli bir adım olduğunu düşünmekteyiz. Ayrıca din eğitimi ile onur eğitiminin birbirlerine alternatif oluşturmadıklarının da bilinmesi gerekir. Onur eğitimi din eğitimi içinde yer alır. Çünkü her ikisi de bireylerin tutum ve davranışları üzerine odaklanarak sosyal ve ahlaki açıdan bireyi olgunlaştırmayı amaçlamaktadır. Bilişsel boyutunun da önemli olduğu eğitimin duygu ve davranış boyutunun ortaya çıkmasını sağlamak ciddi bir çaba gerektirmektedir. Ayrıca İslam düşüncesinde Tanrı'nın insana kendinden ruh üflemesi, Hıristiyanlıkta insanın Tanrı'ya benzemesi insan onurunun dokunulmazlığının temelini oluşturmuştur. Bu çerçevede dinlerin insan onuru konusunda söyleyeceklerinin olduğu gözden kaçmamalıdır.

Genel anlamda eğitimin sosyal, ekonomik ya da entelektüel amaçlarından bahsedilebilir. Eğitim yoluyla nasıl bir insan oluşturmak istenildiği hareket noktası kabul edilmelidir. Entelektüel açıdan temel zihinsel becerilerin kazandırılması, sosyal açıdan toplumsal problemleri çözebilen bireyler yetiştirilmesi, ekonomik açıdan ise hayatını idame ettirecek bir meslek becerisi kazanan kişiler yetiştirmek amaçlar arasında sayılabilir.¹⁴ Ancak eğitimin amaçlarının bu denli sınırlandırılması bireylerde bazı noktaların eksik kalmasına neden olacaktır. Hâlbuki eğitim hem hayat boyu süren bir süreçtir hem de eğitimin bireylerin ruhsal ve davranışsal gelişimini de göz önünde bulundurması gerekmektedir.

Onur Eğitimi

İnsan onurunun bireyin önemli hazinelerinden olduğu ancak doğru bir eğitimle kazandırılabilir. Her zaman ve zeminde insan onurunun korunması gerekliliği yeni yetişen nesle aktarılacak zorundadır. Bu nedenle önce değerler içselleştirilmesi sonrada davranışa dönüştürülmesi gerekecektir. Eğitimin bireyin yaşamındaki öneminin yadsınmadığı günümüzde konuşulması gereken bireydeki içselleştirme sürecinin nasıl gerçekleştirilmesi gerektiğidir.

“Onur eğitimi” kavramsal olarak kullanılmamış olsa bile peygamberlerle başlayan insanı onurlu kılma ve onurlu olmasını sağlama hareketi düşünürlerle devam etmiştir. Günümüzde bu söylem gücünü metinden (otoriteden) alan değil, insanın varoluşundan hareketle bir söylemdir. Hareket noktası insan olduğunda onun sahip olduğu özellikleri korumak ve geliştirmek daha kolay olacaktır.

“Onur eğitimi”nin kendi içinde bir takım zorluklar barındırdığı kesindir. Örneğin; bilişsel ve duyuşsal özellikleri birbirinden farklı olan bireylere sadece dışarıdan bilgi aktarımının yeterli olmadığı, içselleştirilmediği sürece bilginin tek başına işe yaramayacağı ve zaman olarak geri dönütün oldukça uzun bir süreci ifade ettiği ilk akla gelenlerdir.

Bu açıdan çocuğun gelişim aşamalarında, onurlu bir birey olmasında, ona kişilik kazandırma sürecinde doğru davranışların kazandırılması, bu davranışların dengeli bir şekilde yerleştirilebilmesi için eğitim zorunludur. Küreselleşen dünyada yaşayan her bireyin ortak

¹⁴ Bayramali Nazıroğlu, “Vatandaşlık Eğitimi ve Din Eğitimi”, *Din Eğitiminde Çağdaş Konular*, DEM Yayınları, İstanbul 2000, s. 96.

paydada buluşabilmesi için barış, demokrasi, hoşgörü gibi eğitimleri de kapsayan bir “onur eğitimi” ne ihtiyaç gereklilik arz etmektedir. Aslında çeşitli ülkelerde “değerler, etik, normlar” gibi farklı isimlendirmeleri olan derslerden bahsedilebilir. Ancak bu derslerin aralarına serpiştirilen “insan onuru” vurgusu yerine, belli bir plan ve program çerçevesinde sınırları belirlenen ayrıca diğer derslerin müfredatı belirlenirken de ortak eğitim noktalarını belirleyen bir özelliğe sahip olması gerektiği düşünülmektedir.

Her bireyin “insan” olma özelliğinin saygı görmek için yeterli olduğunu sonraki nesillere aktarmak genelde eğitimcilerin özelde ise din eğitimcilerinin sorumlulukları dâhilindedir. Birbirlerinden kesin çizgilerle, kalın duvarlarla ayrılan ülkelerin geçmişte kaldığını düşünürsek değişen ve gelişen dünyaya uyum sağlaması gereken, kendisine benzemese de her bireyin haklarının olduğunu bilen nesiller yetiştirmek ciddi bir görevdir. Genel anlamda değerler eğitiminin özel anlamda ise onur eğitiminin çoğulcu bir anlayışa sahip olması doğası gereğidir. Hedef kitlesi her yaş grubundaki -gelişim özelliklerine göre- bireylerdir.

Onur eğitiminin sadece telkin yöntemiyle başarıya ulaşamayacağı açıktır. Bunun için eğitimin hedef kitlesine göre içeriğin ve amaçlarının belirlenmesi gerekir.

- 1- Bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin kimse tarafından bahsedilmeyen bir özellik olduğunun bilincine varmalarını sağlamak,
- 2- Kendilerinden farklıda olsa tüm bireylerin hak ve özgürlüklerine saygı duymak ve bu alana yapılacak herhangi bir müdahalenin haksızlığı noktasında onları bilinçlendirmek,
- 3- Dünyada yaşayan milyonlarca insana “insan” olma vasfından dolayı saygı duyması gerektiği bilincini vermek,
- 4- Değişen dünyanın çok kültürlü özelliğinin farkına varmasını sağlayıp bu durumun avantajları üzerine yoğunlaşmasını sağlamak,
- 5- İnsan onurunun yaratılıştan geldiğini zaman zaman onurunu zedeleyen davranışlarda bulunsa bile bu özelliğinin kesbi bir özellik olmadığını fark etmesini sağlamak,
- 6- Önce birey olarak kendini tanıyıp, diğer bireylerle olan iletişimini insan kavramından yola çıkarak düzenlemesi gerektiği konusunda bilinç sağlamak,
- 7- Her insanın eşit olduğu konusunda farkındalık düzeyini arttırmak,
- 8- İnsan onuruna uygun yaşamının ne demek olduğu konusunda bilinç düzeyine ulaşmasını sağlamak.

Onur Eğitiminin Amacı ve Uygulanabilirliği

Eğitimden asıl maksat insanın kendine dönüp, kendini tanımasıdır. Kendini tanıyan bireylerin doğuştan getirdikleri onurlarını korumaları gibi bir görevlerinin olduğunu bilmeleri aynı zamanda herhangi bir insanın onuruna saygı gösterip aynı hassasiyeti taşımaları ancak eğitimle gerçekleşir. Örgün eğitimin tüm kademelerinde bilişsel yönlerini geliştirmek için uğraş verdiğimiz bireylerin hayatın içerisinde yer alırken bilişsel yönlerinden ziyade duyuşsal ve davranışsal yönlerinin daha ön planda olduğunu göz önünde bulundurmak gerekir. Küreselleşen dünyada yer alan sorunların bilişsel eğitim eksikliğinden değil ahlaki eğitim eksikliğinden kaynaklandığı aşikârdır. Farklı derslerin programları içerisinde yer alan bilişsel eğitim dışındaki eğitim temalarının bireylerde bilinç oluşturmak için yeterli olmadığını düşünen bilim insanlarının son zamanlarda değerler eğitimine olan vurgularının arttığı

görülmektedir. Ancak farklı ülkelerde ayrı birer ders olarak okutulan “*barış eğitimi veya vatandaşlık eğitimi*” gibi daha özelleştirilip sınırları çizilen bir “*onur eğitimi*”nin başarıya ulaşması daha olası görülmektedir.

Onur eğitiminin kapsamı ve sınırlılıklarının iyi tespit edilmesi, hangi eğitim yaklaşımının kullanılması gerektiği, hangi yaş aralığında nasıl bir yol takip edilmesi gerektiği bilim insanlarının yapacağı çalışmalar sonucunda ortaya çıkacaktır. Eğitim sisteminin kapsamında insan hakları, eşitlik, çoğulculuk, bireysel saygı ve hoşgörü değerlerinin altının çizilmesi onur eğitiminin amacına ulaşmasında önemli yapı taşlarını oluşturmaktadır. Ayrıca küresel vatandaş olma yolunda hızla ilerleyen bireylerin her insanın onurunu koruma noktasındaki bilinci mevcut olan sorunların çözümünde ciddi adımlar atılmasını sağlayacaktır.

Sonuç

“Onur eğitimi” bireyin doğuştan getirdiği özelliğinin ortaya çıkmasını sağlayan ve gerekli içsel hazırlığı yapmayı gerekli kılan bir eğitimidir. “Araştırabildiğimiz ve ulaşabildiğimiz kaynaklarda rastlayamadığımız bu kavramın bireyin gelişiminde oldukça önemli olduğunu düşünüyor ve hem örgün hem de yaygın eğitimde “onur eğitimi”nin verilmesinin hem kendi haklarının farkında olan hem de başka insanların haklarına saygı gösteren, hoşgörülü, duygudaşlık gücü yüksek bireyler yetiştireceğini düşünüyoruz. Onur eğitimiyle ilgili somut sonuçlardan bahsetmek bulduğumuz noktada mümkün gözükmemektedir. Bu konunun pratik uygulanabilirliğinin olduğunu düşündüğümüzü ve alan insanlarının katkılarının önemli olduğunu belirterek onur eğitiminin yaş ve seviyelere göre ara hedeflerinin neler olacağını belirlemenin konuyla ilgilenen bilim insanlarının işi olduğunu vurgulamak istiyoruz.

KAYNAKLAR

- Antes P (2015), “İnsan Hakları ve Devlet Ahlakı”, *İnsan Onuru İslâm ve Hıristiyanlıktaki Temelleri*, Eugen Biser Vakfı Kültürlerarası ve Dinlerarası Sempozyumları, cilt: 1, Almanya
- Bilgiz M (2012), *Kur'an'da İnsanlık Onuru*, Fecr Yayınları, Ankara
- Doğan M (1996), *Büyük Türkçe Sözlük*, İz Yayıncılık, İstanbul
- Düzgün ŞA (2014), “İnsanın Yetkinliğini Teolojik Temellendirmenin İmkânı”, *İnsan Onuru İslâm ve Hıristiyanlıktaki Temelleri*, Eugen Biser Vakfı Kültürlerarası ve Dinlerarası Sempozyumları, cilt: 1, Almanya
- Düzgün ŞA (2013), “İnsan Onuru: Kaynağı, Sınırı ve Temellendirilmesi”, *Hz. Peygamber ve İnsan Onuru*, DİB Yayınları, Ankara
- Ertürk S (2013), *Eğitimde Program Geliştirme*, Edge Akademi Yayıncılık, İstanbul
- Hökelekli H (2013), *Değerler Psikolojisi ve Eğitimi*, Timaş Yayınları, İstanbul
- Nazıroğlu B (2000), “Vatandaşlık Eğitimi ve Din Eğitimi”, *Din Eğitiminde Çağdaş Konular*, DEM Yayınları, İstanbul
- Sayar K (2013), “Onur Meselesi”, *Hz. Peygamber ve İnsan Onuru*, DİB Yayınları, Ankara
- Selçuk M (2000), “Din Öğretiminin Kuramsal Temelleri”, *Din Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar*, MEB Yayınları, Ankara
- Tezcan M (1996), *Eğitim Sosyolojisi*, Ankara
- Turner M (2015), “İnsan Hakları, İnsan Onuru ve Hıristiyanlık”, *İnsan Onuru İslâm ve Hıristiyanlıktaki Temelleri*, Eugen Biser Vakfı Kültürlerarası ve Dinlerarası Sempozyumları, cilt: 1, Almanya
- Wenz G (2014), “İnancın Eminliği ve Vicdan Özgürlüğü Protestan-Lutherici Perspektiften Notlar”, *Otorite ve Birey*, Eugen Biser Vakfı Kültürlerarası ve Dinlerarası Sempozyumları, cilt: 3, Almanya